

სიხოს სპარიანი

2871
გ +

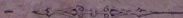
აპერიკულ ვაჭით

ვენახის გაშენება.

(შოკლე დარბება).

დაბეჭდა „ერეული“ ს. რედაქციისა.

XII - 1521

ქუთაისი

ლაშაშვილის სტამბა.

1900

სიმონ ქვარიანი

აერიკულ ვაჟით

ჰენახის ბაშენეგა.

(მოკლე დროეგება).

ქუთაისი

ლაშაშვილის სტამბა * ТИПОГ. ГАБЕАШИДЗЕ.

1900

Дозволено Цензурою. Тифлисъ, 26 Февраля 1900 г.

ამერიკულ ვაჭით ვენახის გაშენება

მოკლე დარიგება.

1. რად ღაგვჭირდა ამერიკული ვაჭი.

იყო დრო როცა თითქმის მთელ იმერეთში და გურია-სამეგრელოში არსებობდა მხოლოდ მალ-ლარი ვენახები. კაცი იმათზე არ ზრუნავდა; ეწვეოდა მაშინ, როცა ყურძენი დამწიფდებოდა. მაგრამ გაჩდა ნაცარი და მოსპო ის განთქმული მალ-ლარები და დობილოები. მოისპო კი ამით ჩვენში ღვინო და ვენახები? სრულებითაც არა! ჩვენ მოვუძებნეთ იმ სენს გამძლე ვაჭები და დავიწყეთ მით დაბლარების კეთება, რითაც აღორძინდა ზემო-იმერეთში ახალი მევენახობა. თუმცა გაქრა სახელი შანთის, ჩხავერის და ოჯალეშის ღვინოებისა, მაგრამ სამაგიეროდ დაიბადენ კრახუნას, ცოლიკოურის და ანდასეულის ღვინოები. ჩვენი მევენახობა თან-და-თან გაიზარდა და იზრდება კიდევც.

გაჩდა ეგრეთვე ჭრაქი და ობი, მაგრამ ამათ

წინააღმდეგ მოგონილია შკენიერი საშუალება,—
შაბაზანა, რითაც აქიმობენ ეხლა ყველგან. მაგრამ
ეს ათიოდ წელიწადია, რაც გაჩდა ჩვენში ვაზის
საშინელი რისხვა—ფილოქსერა. ეს პაწია მწერი ჩდე-
ბა ძირებში, სწოვს მათ ნოყიერ წვეწვს, ასუსტებს
ვაზს და სამ-ოთხ წლის შემდეგ სპობს კიდევ. ამ
რიგად ამ საზარელმა სენმა მოგვისპო იმერეთში
და სპობს ახლაც აუარება ვენახებს. ვინ მოთვ-
ლის რამდენი ოჯახი დააღარიბა და დასცა მან,
რამდენ მუშას დაუწვა გული და აუტირა ცოლ-
შვილი. ეს პაწია მატლი, ეს ფილოქსერა გახდა
ვაზის ნამდვილ ქლექად.

მაგრამ მარტო ჩვენში კი არ არის ეს ფილოქ-
სერა! იგი ჩვენზე წინად გაჩდა ევროპაში, სადაც
გადმოჰყვა ვაზებს თავის სამბშობლო ამერიკიდან,
საიდანაც გვეწვია ეგრეთვე ნაცარი, ობი, ბლეკ-
როტი და სხვ. ეს ოც-და-ათი წელია, რაც ფი-
ლოქსერა აოხრებს ევროპის ვენახებს, მარტო ერთ
საფრანგეთში მოსპო თითქმის ხუთი მილიონი ქცევა
ვენახი და მისცა ხალხს რვა ათას მილიონ მანათის
ზარალი. აურაცხელი ზარალი ჰქნა ამ სენმა იტა-
ლიაში, ისპანიაში, უნგრეთში, შვეიცარიაში და სხ.

შეინძრა ბიელი განათლებული ევროპა, და-
ფაცურდენ მეცნიერნი, დაუწყეს ბრძოლა ამ ფი-
ლოქსერას, მოძებნეს მრავალი საშუალებანი,
მაგრამ ყველაზედ უკეთესი, ადვილი, იაფი და სა-

ხეირო აღმოჩნდა და გამოცდილებით დამტკიცდა ამერიკული ვაჭები, ანუ მწარე ვაჭები, როგორც ეძახიან ჩვენში.

ამერიკამ მოგვისია ჩვენ ეს საშინელი მტერი და ამერიკაშივე იპოვეს მეცნიერებმა მისი წამალი. მონახეს იმგვარი ვაჭები, რომელთაც ვერას აკლებს ფილოქსერა, მოზიდეს და მოაშენეს ევროპაში ეს ვაჭები, დამყნეს ზედ თავიანთი ვაჭები (რადგან ამერიკული ვაჭები თავის თავად ცუდ ღვინოს იძლევიან) და ამ რიგად მარტო საფრანგეთში უკვე შექმნეს და აღადგინეს სხვა მილიონი ქვეყა ვენახი, რომელნიც ბევრად უკეთაც ისხამენ და უკეთეს ღვინოსაც იძლევიან, ვინემ წინად. მასთან ფილოქსერაც ვერას უშვება. არის და მინახავს კიდევ საფრანგეთში ოცი და ოც-და-ხუთი წლის ნამყენები, მაგრამ ისე საღად არიან, როგორც ხუთი-ექვსი წლის დარგულები; ფილოქსერას ვერა-რა უვნია მათთვის. ღღეს ჩვენც უნდა წავბაძოთ განათლებულ ევროპას, დავმყნათ ამერიკულზე ჩვენი ვაჭები და კარგად დამუშავებულ-გადაბრუნებულ მიწებზე შევქნათ და აღვადგინოთ ახალი ვენახები, რომლებიც უკეთეს ღვინოსთან ერთად მოგვცემენ ორ-სამჯერ მეტ მოსავალს; ამ რიგად ჩვენ ვიხსნით თავს ფილოქსერის რისხვიდან და შევქნით ახალს შევენახობას. ნათქვამია: ერთი ქირი მარგებელიაო და ეს მარგებელი ქირია—ფილოქსერა. იგი სპობს ძველს ურგებ ვენახებს, რომელზედაც

შევექნით ახალს სასარგებლო ზერებს. მაშ ძმებო, იმედი და შრომას ხელი! *)

---

2. საღვინე და სანამყენე ამერიკული ვაჭები და ჰიზრიდები.

ამერიკული ვაჭები იყოფა ორ ჯგუფად: საღვინედ და სანამყენედ. პირველი ჯგუფის ვაჭები ისხმენ ყურძენს და მით იძლევიან ღვინოს, ხოლო ეს ღვინოები მდარეა და ცუდი გემოსი, როგორც

---

*) შეიძლება სთქვას ზოგიერთმა: რად გვინდა ამერიკული ვაჭი, როცა ჩვენი მწვანე, ციკა (შანთი) და დონდლაბი უძლებენ ფილოქსერასო. შემცდარი აზრია. ეს ჩვენი ვაჭები უძლებენ შედარებით, ე. ი. კვდებიან უფრო გვიან, მხოლოდ ბოლოს მინც ხდებიან ფილოქსერის მსხვერპლი. ამათ ბევრია, თუ გაძლეს 6 - 7 წელი, მაშინ როდესაც ამერიკული ვაჭები უძლებენ სამუდამოდ. ზოგი ნურც მით მოტყუვდება, თუ გადამხმარ ვაჭების აჩეხით განაახლა ვენახი. იმ განახლებულ ვაჭებს ხელ-ახლად უჩდება ფილოქსერა და სობს ერთიანად. საჭიროა იცოდეთ, რომ ზაფხულში ზოგი ძირის ფილოქსერა ამოდის მიწიდან პაწია პეპლად, გადადის ამ რიგად ვენახიდან ვენახში, თუ გზის ქარი შეხვდა გადიფრენს ათ თხუთმეტ ვერსზე და ამ რიგად უჩდება და სობს ვენახებს. ერთი ფილოქსერა კი ერთ წელიწადს აჩენს ერთ მილიონ ფილოქსერას. ისე უხვად მრავლდება ის წყეული! იგი გადადის ეგრეთვე ვაჭების გადატანით და გადაყვება ხოლმე კაცს ტანსაცმლითაც-კი.

ჩვენი ოდესა (იზაბელა), რომელიც ამერიკულია; თანაც, თუ ძლიერ მსუქან მიწაზედ არაა და კარგადაც არ მოჟარეს, ვერ უძლებენ ფილოქსერას და ხმებიან. ჩვენთვის ბევრად უფრო საგულისხმოა მეორე ჯგუფი, ე. ი. სანამეენე ვაზები. ამათ მიტომ ჰქვიათ სანამეენე, რომ თავის თავად ან სულ არ იძლევიან ნაყოფს, ან ისხმენ ფრიალ მცირეს და უვარგის ყურძენს. სამაგიეროდ ეს ვაზები სანამეენე-ლითოდ უძლებენ ფილოქსერას და ვარგობენ სანამეენედ, ე. ი. კარგად ითვისებენ და ასარებენ ზედ დამენილ ჩვენსა და ევროპულ ვაზებს. ამათზე დამენილი ჩვენი და ევროპული ვაზები იძლევიან ბევრად მეტ ყურძენს, ვინემ ჩვენი დაუმენელი ვაზები, მარცვლებიც უფრო მსხვილი აქვთ და მასთან ყურძენი მწიფდება უფრო ადრეც; აქვს მეტი სიტკბო, რის გამო იძლევა უკეთეს ღვინოსაც. მე თვით გავშინჯე საფრანგეთში და შვეიცარიაში ამერიკულ ვაზებზე დამენილის და ისე დაუმენელი ვაზების მრავალი ღვინოები, მაგრამ დამენილ ვაზების ღვინოები ბევრად უკეთესად მეწვენა, ვინემ დაუმენელის. ვნახე ევროთვე ჩვენშიაც, სოფ. შროშაში (ზემო იმერეთში) ბ. რ. ჩიხლაძის მამულში დამენილ ჩვენებურ ვაზის ღვინო, რომელიც მეტად კარგი იყო. ამ რიგად ძლიერ და ძლიერ ცრუა ჩვენში გავრცელებული ხმები, თითქო ამერიკული ვაზი ნამეენის ღვინოს აფუჭებდეს. ეს შემცდარი აზრები უმეცართა ოცნების ნაყოფია.

მეტი არ იქნება დავძინოთ, რომ საფრანგეთის მეცნიერებმა ყვავილობის დროს დააქორწინეს ერთმანეთს, როგორც თვით ამერიკული ვაზები, ეგრეთვე ამერიკულ-ევროპიული ვაზებიც, დათესეს მათი თესლი და ამ რიგად შექმნეს სულ ახალი ვაზები, რომლებიც ძლიერ კარგად უძლებენ ფილოქსერას, კარგად ითვისებენ ნამყენს, ვარგობენ თითქმის ყველა მიწებზედ და ბევრი მათგანი იძლევა პირდაპირ დაუმყენლად კარგ ღვინოსაც. ამგვარ ხელქმნილ ვაზებს დაარქვეს ჰიბრიდები.

---

3. ამერიკულ ვაზების და ჰიბრიდების არჩევა მიწის შესაფერად.

სანამყენე ამერიკული ვაზები და ჰიბრიდები ძლიერ ბევრია, მათში-კი დღეს ყველაზედ უკეთესია შემდეგი: რიზარია, რუპესტრის მარტენ, რუპესტრის-მონტიკოლა, შსლა-ბერლანდიერი № 41 ხ., მურ-ვედრ-რუპესტრის № 1202, რიზარია-რუპესტრის № 101¹⁴, რიზარია-რუპესტრის № 3309. ყველა ეს ვაზები ძლიერ კარგად უძლებენ ფილოქსერას. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ჩვენი ვაზებივით ამერიკული ვაზები და ჰიბრიდები არ ვარგობენ ყველა მიწაზე; თითო მათგანი თხოვილობს შესაფერვნიადგს. აბა, განვიხილოთ ახლოს.

1. რიზარია ყველაზე უკეთესი და უფრო გა-

ვრცელებული ამერიკული ვაზია; იგი ძლიერ კარგად ითვისებს ნამყენებს, კარგად ახარებს მათ, ადრე ამწიფებს ყურძენს და ბევრსაც ასხმევენებს. მისთვის საუკეთესო მიწებად ითვლება ღრმა, ფხვიერი, მსუქანი და ნოყიერი მიწები, რომლებშიაც არ უნდა ერიოს ბევრი კირი. რიპარია ვარგობს ეგრეთვე კაჟნარ და სილნარ მიწებზე, კაჟნარ-თიხნარზე, თიხნარ-კირნარზე, კაჟნარ-კირნარზე და სხ., საზოგადოდ ყველა იმ მიწებზე, რომლებზედაც ვარგობს წაბლარი. ეს მიწები უნდა იყვეს ღრმა, ოდნავ ლამიანი და ნაყოფიერი. რიპარიაც ბევრგვარია, მათში ყველაზე უკეთესია: რიპარია-კლუარ და რიპარია-გრანკლუარ.

2. რუპესტრის მარტენ. საუცხოვო ვაზია და კარგად ხეირობს ხმელს, ქვა-რეულ, თიხნარს და კაჟნარ ეწერ მიწებზედ, რომლებშიაც კირი ან სულ არ ურევია, ან ძლიერ ცოტა.

3. რუპესტრის-მონტიკოლა ანუ რუპესტრის-დულო ძლიერ გამძლე და შესანიშნავი ვაზია კირნარ მიწებზე, მქლე, ხმელ ქვიშნარ, მკვრივე-თიხნარ და კაჟნარ მიწებზედ. იგი უფრო ხეირობს მქლე მიწებზედ და არა მსუქანზედ, რომელზედაც აცყენს ნაყოფს.

4. რიპარია-რუპესტრის № 101¹⁴ და რიპარია-რუპესტრის № 3309. ეს ორი ჰიბრიდი ძლიერ გამძლეა და კარგად ხეირობს კირნარ, სველს და თიხ-

ნარ მიწებზედ, სადაც კირი ადის ოც-და-ათ პროცენტამდე. ნამყენებს კარგად ითვისებს და ახარებს. მკლე მიწა არ უყვარს.

5. შასლა-ბერლანდიერი № 41 ხ, და მურვედრ-რუხესტრის № 1202. ეს ორი ჰიბრიდი კარგად ვარგობს იმგვარ კირნარ მიწებზედ, რომლებზედაც ზემოხსენებული ვაზები ყვითლდებიან და ხმებიან. ეს ორი ვაზი ძლიერ ხეირობს თირის და კირის მიწებზედ, სადაც კირი ადის 70⁰/₀-დღე, ე. ი. სადაც ორი და სამი წილი მარტო კირია. მასთან კარგად ითვისებს და ახარებს ნამყენებს. შასლა-ბერლანდიერის უფრო უყვარს მოხმელო მკვრივე კირის და თირის მიწები, მურვედრ-რუხესტრის-კი ოდნავ სველი, წებოიანი, კირნარი და კირნარ-თიხნარი მიწები.

აი აქ ჩამოთვლილ ვაზებზედ ჩვენ შეგვიძლია დავმყნათ ჩვენი ვაზები და მით გავაშენოთ ვენახები მათ შესაფერ მიწებზედ. ამ ვაზების ლერწად თუ ძირეულად შეძენა შეიძლება როგორც კერძო პირთა ამერიკულ ვაზის სანერგეებში (საჩქოლეში) მაგ. ს. შროშაში, დ. ბაღდაღში, ს. აფანაურში და სხ. ეგრეთვე მეტადრე ყვირილის რკინის გზის სადგურის ახლოს, ს. საქარის სანერგეში. იქვე იყიდება ამერიკულ ვაზებზედ დამყნოილი ჩვენი ვაზები. იქვე ასწავლიან მსურველთ უფასოდ დამყნასაც. აქ ჩამოთვლილ ამერიკულ

ვაზებზე და ჰბრიდებზე და მყენილი ჩვენი ვაზები იცოცხლებენ ოც-და-ათსა და ორმოც წელიწადს და მეტად კარგად გაუძლებენ ფილოქსერას.

---

4. ამერიკული ვაზის მოშენება.

ამერიკული ვაზის მოშენება ფრიად ადვილია. იგი იმ რიგადვე შენდება, როგორც ჩვენი ვაზი. იგი შეგვიძლია მოვაშენოთ ან სანერგეში (საჩქოლესში) ან პირ-და-პირ სავენახე მიწაში, ამიტომ საჭიროა, რომ ორივე ალაგას მიწა სამ ჩარეკზე მაინც იყვეს გადაბრუნებული და წინ-და-წინ მომზადებული ორი თვით ადრე მაინც. ბევრად უმჯობესია, რომ ნაკელიც დაეყაროს, მეტადრე თუ მიწა მწირია.

თუ საჩქოლესში გვსურს მოვაშენოთ ამერიკული ვაზი, საჭიროა გავთხაროთ წყებად რვა გოჯის სიღრმე-სიგანის მქონე თხრილები და ახლო-ახლო მივაწყოთ ლერწები (რქები), რომელთა სიგძე არ უნდა აღემატებოდეს რვა-ცხრა გოჯას; წკაპები უნდა შორავდენ ერთმანეთს სამი ჩარეკით; თუ გვსურს, რომ კარგად გაიხარონ, უმჯობესია დარგვამდე ლერწები ერთით ან ნახევარ დლით ადრე დაეყაროს წყალში და შემდეგ დაირგას. ის თხრილი უნდა ამოივსოს მიწით და კარგად და-

იტკეპნოს. ზევით ლერწის თავებზედაც ოდნავ უნდა წაეყაროს მიწა, რომ არ ავნოს სიცხე-სიცივემ. ამ რიგად შეგვიძლია ერთ ქცევა საჩქოლეში მოვაშენოთ ასი ათასზედ მეტი ვაზი; გახარებითაც შეგვიძლია გავახაროთ სამოც და-ათიდან ოთხმოცდა-ათ პროცენტამდე, ე. ი. ყოველ ას ლერწში სამოცდა ათიდან ოთხმოცდა-ათამდე. ზაფხულში ორსამჯერ უნდა შამოეთოხნოს მიწა და უნდა ეწამლოს შაბიანით. ამერიკულ ვაზების ამ რიგად მოშენება შეიძლება მარტში ან აპრილში. ჩასაყრელად ვარგა ეგრეთვე ან სულ წმინდა ან სულ მსხვილი ლერწები, ე. ი. ისინი რომელნიც სანამყენოდ არ გამოდგებიან და რომელნიც თიანქმის უფასოდაც შეიძლება შეიძინოს კაცმა, როგორც საქარის, ეგრეთვე კერძო საჩქოლეებში.

ამ რიგად გახარებული ლერწი შეგვიძლია მეორე ვაზაფხულს გადავრგოთ მწკრივად უკვე ძირეულად მისთვის დამზადებულ სავენახე ადგილში, ორსამ არშინის სიშორეზედ ერთი-მეორედან. და კიდევ გადავწიგნოთ (გადავწინდოთ) თუ დაგვკირდა. მეორე წელიწადს ისინი უნდა გაისხლას თითო კვირტზედ, შემდეგ წლებში პირ-წმინდად შემოსხლავენ ყველა ლერწებს გარდა სამი-ოთხი ლერწისა, რომელთაც გასხვლენ ერთ ორ კვირტზედ. ამ რიგად ვაზის ღერი მსხვილდება ძლიერ და ყოველ წლივ ამოიყრის ხოლმე მრავალ ლერწებს, რომლებსაც ვინმართ სამყენად. ამ ამერიკულ ვაზებს ეძახიან

დედა-ვაზებს, იზრდებიან ძლიერ სწრაფად; მისი წლიური შრომაა—მსხვილი ხარდნის მისობა და ორსამჯერ გათოხნა. როგორც ხედავთ, ამერიკულ ვაზების მოვლა-მოშენება სულ ადვილია და იაფი, ამიტომ მათი მოშენება გასაყიდად და საკუთარ საქიროებისათვის ძლიერ სახეიროა. ამ ვაზებს ქვია დედა-ვაზები.

---

5. დამყნა და შენახვა.

ვაზის დამყნა შეიძლება ბევრნაირად; ყველაზედ უფრო კარგი, ადვილი და გავრცელებულია ორგვარი დამყნა: უბრალო ნახლეჩით და ინკლისურა. განვიხილოთ ორივე.

ა. უბრალო ნახლეჩით დამყნა საქიროა მაშინ, როცა გვსურს დავმყნათ ძირეულ ამერიკულ ვაზზედ. აქ განირჩევა ორი შემთხვევა: პირველი, როცა ძირა ვაზი ანუ სამყენი ნორჩია და მისი ღერი სისხოთი არ აღემატება ნამყენის, ე. ი. ჩვენებურ ვაზის ღერწის სისხოს. ამის გამო სამყენის, ე. ი. ამერიკულ ვაზის ღერი უნდა წაიჭრას მიწის სისწორივ და უნდა გაიხლიოს შუაზედ ოდნავ. მოკლე, ერთ-კვირტიანი ნამყენი-კი, ე. ი. ჩვენებური ვაზის ღერწი უნდა წაითალოს ორი-მხრივ ქვემო კვირტის ახლოს, და უნდა ჩაესოს სამყე-

ნის ნახლევში, იმ რიგად, რომ ნამყენის და სამყენის კანი ანუ უკეთ შწვანე აპკი ერთმანეთს უნდა ეხებოდეს. ეს აუცილებელი საჭიროა, რომ ნამყენმა გაიხაროს. ამიტომ ორჯერ სისხლ უნდა იყოს თანატოლი. (იხილეთ სურათი 1.). ზეიდან უნდა წაეყაროს სილა.

მეორე შემთხვევა, როცა გვსურს ამერიკულ ვაჭის მსხვილ ძირზედ დავმყნათ ჩვენი ვაჭი. აქ უნდა მოვიქცეთ ისე, როგორც ვმყნით ვაშლს ან მსხალს. უნდა წავკრათ თავი ძირა-ვაჭს მიწის სისწორივ; უნდა გავხლიჩოთ და ჩაუსოთ იქით აქეთ ჩვენი ვაჭის ერთ-ორ კვირტიანი ორი წაწვეთილი ლერწი იმ რიგად, რომ ძირა-ვაჭის და ნანყენის კანი ერთმანეთს ეხებოდეს. უნდა შეიხვიოს მატყლის ძაფით, ან რაფიათი; უმჯობესია, თუ წაგლისვენ სამყენ მალამოთი; ზეიდან კი უნდა წაეყაროს სქლად სილა. (იხილეთ სურათი 2.). ნახლევში დამყნა ითხოვს ბევრ ღროს, იგი უმჯობესია დაიმყნას აპრილში ან მაისში, როცა შემცირდება წვენის მოძრაობა ანუ ვაჭის ცრემლვა და როცა ჰაერიც და მიწაც საკმაოდ გამთბარია. შეიძლება დაიმყნას მარტის დამდეგსაც, სანამ წვენის მოძრაობა დაიწყებოდეს.

ნამყენად სახმარი ჩვენი ვაჭის ლერწები (რქები), უნდა დამზადდეს ამ რიგად: ეს ლერწები უნდა მოიჭრას უსათუოდ სულ ნაყოფიერ ვაჭებიდან, ლერწები უნდა იყოს ზომიერა და საკმაოდ მწიფე; უნაყოფო

სსეულის და ნორჩი ვაზების ლერწი არ ვარკა. ლერწი უნდა მოიქრას თებერვლის დამლევამდე, ე. ი. სანამ ვაზი ცრემლოვას დაიწყებდეს. ამერიკულ ვაზის ლერწი-კი რაც უფრო გვიან დარქება ძირზე, უკეთესია და უნდა მოიქრას მცნობის დაწყების დროს, ე. ი. თებერვალსა და მარტში. ჩვენებურ ვაზის ლერწს დამყნამდე ინახვენ ოდნავ სველ სილაში, გრილ ალაგას.

ბ. ინგლისური დამყნა შეიძლება ლერწზედ და ერთი წლის ნერგზედაც, ოთახში, თებერვლიდან აპრილის დამლევამდე. ამ კვარა დამყნა უგელაზზედ უფრო ადვილია, ჩქარი, უკეთესი და უფრო გაგრძელებული. სამყენს, ე. ი. ამერიკულ ლერწს სიგრძით ხუთ ექვს გოჯას წააღლიან ყველა კვირტებს და სასხლავ დანის ერთი გაქნევით წასხლავენ ილინცრად. ეს ანასხლავი უნდა იყოს ზომიერი (იხ. სურათი შ.) და არ უნდა დაუწყოთ თლა. თუ დანის ერთი გაქნევით არ მოვიდა კარგი ანასხლავი, მეორედ და მესამედ უნდა გაუქნოთ დანა, სანამ კარგი ანასხლავი არ მოგივათ. ლერწი უნდა წაისხლას ბრტყელი გვერდიდან მუხლოთან ახლოს.

ამ რიგადვე უნდა წაიქრას ილინცრად ნამყენიც, ე. ი. ჩვენი ვაზის ლერწი, რომლის სიგრძეც არ უნდა აღემატებოდეს ერთ-ორ გოჯას და ერთი ზეითა კვირტის მეტი არ უნდა ჰქონდეს. შემდეგ სამყენის და ნამყენის ანასხლავები უნდა ჩა-

იქრას ქერქის ხაზების სიგრძეზედ, ცოტა დაბლა იმ ალაგიდან, სადაც ლერწის გული იწყება. ჩანა-ქერის სიგრძე (სიღრმე) უნდა უდრიდეს ანახსლავის სიგრძის ერთ მესამედს, (იხ. სურათი 4.).

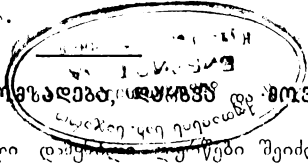
შემდეგ ნამყენი და სამყენი უნდა შეარქოთ და შეამაგროთ ერთმანეთში (იხ. სურათი 5). ორივე ლერწი-კი უნდა იყოს სისხლთა უსათუოდ თანატალა, ასე რომ მათი ქერქი და მის ქვეშ მდებარე მწვანე აპკი უსათუოდ ერთმანეთს უნდა მიედლოს ყოველ მხრივ, რომ კარგად შეედუღოს. ეს აუცილებელი საჭიროა, თუ გსურთ, რომ ნამყენმა კარგად გაიხაროს და სალი გამოდგეს. ამიტომ კარგს ხელოვნურ გასხვლას და ორივე ლერწის კარგად შეერთებას დიდი მნიშვნელობა აქვს ამ შემთხვევაში. ამგვარ დამყენის სწავლა კი ფრიად აღვილია, ქალსა და ბავშსაც კი შეუძლია მისი შესწავლა, ოღონდ მცოდნე კაცს უყურონ მცნობაზედ და გაიწაფონ ხელი. მყენას ასწავლიან ეგერთვე საქარის საჩქოლეში.

თუ კარგად გაიხსლა და ჩაჯდა ნამყენი სამყენში, მაშინ შეუხვევლადაც კარგად დაკავდება; უმჯობესი-კი იქნება, რომ შეჰკრათ რაფიათი რაფია—ერთგვარ მცენარის ლბილი და ლორთქო ლერია. იგი ოდნავ უნდა შეასველოთ წყლით. (იხ. სურათი 6). რაფია იყიდება დუქნებში. კარგ დამყენას მეტად დიდი მნიშვნელობა აქვს გახარებაზედ და ნამყენის სიკარგეზედ. გლახა ნამყენი

კიდევ რომ გაიხაროს ცალ-გვერდელა იქნება და შემდეგ წახდება.

ნამყენი მხოლოდ მაშინ შეხორცდება როცა მიწა საკმაოდ მშრალია და გამთბარი; ეს კი აპრილსა და მაისშია. ადრე ჩაყრა ცივს მიწაში საქმეს გააფუჭებს. მანამდე კი უნდა შევიწინაბოთ დამყენი ლერწები და აი როგორ:

გრილს სადგომში უნდა დაიყაროს ოღნაკ სველი სილა, უნდა გასწორდეს და ზეიდან უნდა დაიწყოს რიგ-რიგად ან ისე ღერად ან კონა-კონად შეკრული დამყენი ლერწები და ვაზები; თითო კონაში არ უნა იყოს ოცდახუთზედ მეტი ღერი. კონასა და კონას შუა უნდა დარჩეს ცოტა ცარიელი ალაგი. ამათ ზევით უნდა დაიყაროს ისევ მოსველო სილა და მას ზევით კიდევ შეიძლება დალაგდეს კონების მეორე წყება, რომელიც უნდა მოფაროთ ისევ სილით; მერე კიდევ დაწყობთ ამ რიგად რამდენი წყებაც გსურთ. ყოველ მხრივ უსათუოდ სილით უნდა იყოს დაფარული და სილაც ოღნაკ სველი იყოს, (ძალიან სველი სილა არ ვარგა) რადგან მშრალი სილა გააშრობს და გააფუჭებს ლერწებს და ნამყენებს; ამ რიგად ორ სამ თვეს და მეტზედაც შეიძლება შენახვა.

6 საჩქოლეს მომზადება, დაწყება და მოვლა.

ზერე თქმული დამყენი ლერწები შეიძლება

პირ ზე პირ დაირგას სავენახელ გამზადებულ მიწაში ზე გაშენდება ვენახი; მაგრამ ბევრი მათგანი არ გაიხარებს, ბევრიც სნეული და უვარგისი გამოდგება და ამ რიგად ვენახიც გაქაჩლდება და დაბეჩავდება.

ამიტომ ბევრად უმჯობესია, რომ დამუნილი ლერწები ჭერ კავახართ საჩქოლეშია და მეორე კავახეხულს ავარჩიოთ მათგან სადი და კარკად შედუღებული ნერგები და მით კავაშენოთ ვენახი; ამ რიგად ეს ვენახა ბევრად უფრო მკვიდრი, სახეირო და ბარაქიანი იქნება.

საჩქოლედ უმჯობესია აირჩეს საკმაოდ მსუქანი, ღრმა, ფხვიერი და ოდნავ ლამიანი მიწა. ერთ მეთოდ ქცევაზედ შეიძლება გავახართ იმდენი ნერგი, რომ თამამად გვეყოს ხუთ-ექვს ქცევა ვენახის მოსაშენებლად. ერთ ქცევაზედ-კი ასი ათასზედ მეტი ნერგი მოშენდება. მიწა უნდა გადაბრუნდეს შამოდევზედ ან ზამთარში სამ ჩარექზედ ან ბარით ან გუთნით; დიდი ბელტები უნდა დაიფუნას. მიწის გადაბრუნებას ფრიად დიდი მნიშვნელობა აქვს ყოველ მცენარისთვის და მეტადრე ვაზისთვის. მზის, სიცხის, წვიმა-თოვლის, ჰაერის და ვინვა-სიცივის წყალობით გადაბრუნებული მიწა იფუნება, ფხვიერდება, სუქდება, ნოყიერდება, ფუნთუშდება, ესლევა ზომიერი სიღამე და ამ რიგად უმზადდება მცენარის ძირებს ფრიად ნოყიერი და კარგი საზრდო-სავანე. ძირები-კი, ყველამ ვიცით, ჰკვებავენ მთელს მცენარეს. ვერავითარი ნაკელი ვერ აკეთებს ისე მიწას, როგორც ღრმად გადაბრუნება და ზამთარში ან სიცხეში ორი-სამი ოვე კაჩერება.

საჩქოლე მიწას, თუ მწირვა, ან დაქანცული უმჯობესია მიეცეს კელა (სასუქი), გაზაფხულზედ, გადაბრუნების შემდეგ და აიხნას; შემდეგ მიწა უნდა დაიფარცხოს, უნდა დაიფშენას და უნდა გაკეთდეს კვალები ანუ თხრილები, სიღრმით და სიგანით შვიდი—რვა გოჯი.

ნამყენი ლერწების დარგვა იმ დროს უნდა, როცა მიწა და ჰაერი საკმაოდ მშრალი და გამთბარია, საუკეთესო დროა აზრილის დამდეგიდან მაისის დამდეგამდე. თხრილსა და თხრილს შორის უნდა დარჩეს სამი ჩარეკის სიგანე ცარიელი ალაგი. ნამყენებს რგავენ თხრილში მწკრივად და აწვენენ ერთ გვერდზედ; ქარში დარგვა არ ვარგა. ლერწებ შორის უნდა დარჩეს ერთ გოჯამდე ცარიელი ალაგი. ნამყენების ნამეტანი მიტეკვა არ ივარგებ, რამდენი შორ-შორსაა იმდენად უკეთესია. დარგულ ნამყენს უნდა მოუჩანდეს მიწიდან მხოლოდ ერთი კვირტი, რასაც უნდა წაეყაროს ზეიდან სილა ან ფხვიერი მიწა, რომ სიცივემ არ ავნოს.

დარგვამდე ნამყენებს ერთი ან ნახევარი დლით ასველებენ წყალში, მასთან თხრილში ქვეშ აყრიან მსუქანს სილა-ნაკელ-ნარევ მიწას, სტეკვნიან ფეხით და მერე რწყვენ წყლით, რომ უკეთ გაიხაროს. ზეიდან ამოშვერილ კვირტებს ფარვენ სილით ან ფშენილი მიწით (იხ. სურათი 7). თხრილს გარდა რგავენ ევრეთვე პალოთიც, მაგრამ თხრილებში დარგვა სჯობია. ზაფხულის განმავლობაში ახალ ნერგებს რამ-

დენჯერზე უნდა შემოეთოხნოს მიწა, რომ ბალახებმა არ შეაწუხოს და მიწამაც სილაზე შეინახოს. მასთან ივლის-მარია-მობისთვეში წყნარს, ღრუბლიან ამინდში უნდა გადაჩხრიკოთ ხელით და ერთ-ორჯელ უნდა მოაშოროთ ბასრი დანით ის ზეითა ძირები, რომლებიც ნერგებს ნამყენთან გაუზნდენ, მერე ისევ უნდა მიაყაროთ მიწა. ამ სეიას ძირების მოშორება აუცილებელი საჭიროა, რადგან ამით ქვეშა ძირები სუსტდება; მასთან ეს ზეითა ძირები ნამყენის, ე. ი. ჩვენი ვაზის ძირებია, რასაც ფილოქსერა უზნდება.

ზაფხულის განმავლობაში ახალი ნერგები უნდა მორწყოთ სამ-ოთხჯერ შაბიანით, რათა ობმა და კრაქმა არ დაასუსტოს ნორჩი მცენარენი; ეგრეთვე თუ ზაფხული ძლიერ გვალვიანი შეიქნა, ნერგები უნდა მოირწყას ზევიანად საღამოთი ორ-სამჯერ. თუ ზემოხსენებულ წესებს დაიცავთ, აზრიანად დარგავთ და მოუვლით, ეს ახალი ნერგები შედუღდებიან კარგად, გაიკეთებენ ძლიერ კარგს ძირებს, ლერწებს და ყოველ ასში სამოც-და-ათიდან ოთხმოცამდე და მეტიც გაიხარებენ თამამად. საზამთროდ ამ ნერგებს ან საჩქოლეში სტოვებენ ან იღებენ და მიფარებულ ალაგას ინახვენ მოსველო სილაში ან ლამიან მიწაში.

---

7. სავინახე მიწის დამზადება.

აუ კსურთ, რომ ვენახმა მალე მოგტკოთ ნაყოფი,

თან კარკი და დიდი მოსავალიც უსათუოდ უნდა გადაბრუნოთ მიწა ღრმად სამ ჩარეკესედ მაინც, მასთან კელაც (სასუქიც) უნდა დაუაროთ, თავის დროზეც უნდა გასხლათ, გათონოთ, გამოწოთ და უწყამლოთ შაბაბნით, თან უნდა შეაკავოთ კარგად და საქონელი არც სამთარში და არც საფხულში არ უნდა შეუშვათ ვენახში. ამ რიგად ახრინანად და გუღინანად დამუშავებული ერთი ქცევა ვენახი ადვილად მოგცემთ ორას-სამას ჩაფს შუმს ღვინოს, ე. ი. იმდენს რამდენს ექვსა და შვიდი ქცევა ჩვენებურად დამუშავებული ვენახი ვერც კავძლეეს. ამ რიგად დამუშავებული ვენახი იძლევა უკვე მოსავალს მესამე წელიწადს.

დიდი და მოუვლელი ვენახი არაა სახარბიელო, ცოტა იუოს მაგრამ კარგად მოვლილი და ნაპატიები, აი რაა სასურველი! ამერიკულზედ დამყნილი ჩვენი ვაზები უსათუოდ თხოულობენ ღრმად გადაბრუნებულ მიწაზედ გაშენებას, უამისოდ ვერ ხეირობენ კარგად. გამოცდილებამ გვაჩვენა, რომ გადაბრუნებულ მიწაზედ გაშენებული ვენახი სამ ოთხჯერ მეტს მოსავალს იძლევა, ვინემ უბრალო ვენახი. ამიტომ ბევრად მოგებული ვიქნებით, რომ არ შევეუშინდეთ პირველ ხარჯს, ღრმად გადავაბრუნოთ და ვაპატიოთ მიწა, მასთან კარგად მოვუაროთ ვენახს, თუ გვსურს, რომ ჩვენი შრომა დაგვირგვინდეს კარგის მოსავლით და სარგებლობით. თუ ვერ შევძლებთ, სუ კავკაიებოთ ბუფრს; ცოტა გავაკეთოთ, მაგრამ კარგად-ე!

სავენახე მიწის გადაბრუნება (პლანტაჟი) შეიძ-

ლება ზაფხულში და შამოდგებდ. ხოლო ვაზის ჩაყრამდე ორი-სამი თვით ადრე მაინც უნდა იყოს მიწა დამზადებული; თუ ექვსი თვით ან ერთი წლით ადრე დამზადდება მიწა, კიდევ უკეთესია. ყველაზედ უკეთესია მიწის ბარით გადაბრუნება, ხოლო ეს დიდ ჯაფას თხოულობს; სიიაფისთვის ხმარობენ ორს გუთანს, ერთი მიდის წინ და ხნავს რვა გოჯამდე, მეორე მიჰყვება იმ კვალშივე უკან და აღრმავებს კიდევ ექვს გოჯაზედ. ამგვარად მიწის გადაბრუნება შეიძლება უფრო ვაკეზედ და ოდნავ დაფენილ მიწებზედ.

მიწა უნდა გადაბრუნდეს თუ ერთ არშინზედ არა სამ ჩარექზედ მაინც. თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მიწის გადაბრუნებას ვაზისთვის, ეს უკვე ვსთქვით. თუ ბარით აბრუნებთ მიწას ჯერ უნდა გათხაროთ ქვემოდან თხრილი სიგანით ერთი არშინი და სიღრმით სამი ჩარექი ან მეტი; უნდა მიჰყვეთ ზეიდან და ჰყაროთ შიგ მიწა, დიდი ბელტები უნდა დაფშენათ, ამ რიგად გაკეთდება გვერდით მეორე თხრილი, ამას აავსებთ და გაკეთდება მესამე, მეოთხე, მეათე და სხ. თანდათან ესენი აივსება მის გვერდით მდებარე მიწით ლსულ ბოლოს ზეით დაჩეხება შეუვსებლად ერთი თხრილი. ამ რიგად ბრუნდდება სავენახე მიწა. ეს არაა ძნელი.

მიწა ანუ ნიადაგი. შესდგება ორის შრედგან: 'ხეკადგიდან და ქვედაგიდან. თუ ორივეში ცოტა კირია, მაშინ უნდა გადაბრუნდეს ორივე ისე როგორც ზევით ვსთქვით; თუ ზედაგში არაა, ან ცოტაა კირი, ქვედაგში-კი ბევრია, მაშინ ქვედაგი უნდა დარჩეს

უხლებლად და მარტო ზეადაგი უნდა გადაბრუნდეს; თუ ზეადაგში ბევრი კირია და ქვეადაგში-კი არა, მაშინ უნდა გადაბრუნდეს ორივე. ხოლო ზეადაგი ქვეშ უნდა მოჰყვეს, ქვეადაგი-კი ზევით. ეს მიტომ კეთდება ასე, რომ ამერიკულ ვაზებს ვნებს კირი.

ძლიერ ფერდობზედ, სადაც გადაბრუნებული მიწა თავს ვერ დაიჭერს, საჭიროა დასტოვოთ ყოველ ხუთ-ექვს საჯენზედ სიგრძისად ხტულებივით დაუბარავი მიწა სიგანით ერთი არშინი ან არშინ-ნახევარი; ეს ხტულები შეაკავებენ გადაბრუნებულ მიწას. უამისოდ-კი დიდი წვიმა და ღვარები ჩამორეცხენ ერთიანად გადაბრუნებულ მიწას და დასტოვებენ თხეკს, რაც ბევრს დამართნია ზემო იმერეთში.

საზოგადოდ-კი მიწა უნდა გადაბრუნდეს სულ ერთიანად და არა მარტო თხრილები გაკეთდეს ვაზის ჩასაყრელად, როგორც ზოგიერთებმა ჰქნეს ჩვენში. ეს დიდად მავნებელია; რადგან ამგვარ თხრილებში დგება ზამთრობით და გაზაფხულზედ წყალი დააღვობს ვაზის ძირებს, ვგრეთვე თხრილებში ვაზის ფესვები ვერ ხეირობენ. მასთან თხრილების კეთება არც ისე იაფად ჯდება, როგორც ჰგონიათ. ამიტომ ბევრად უკეთესია მიწის ზირ-წმინდათ გადაბრუნება. ვგრეთვე გადაბრუნებულ მიწაზედ გაშენებულ ვენახს მესამე წელიწადს მოაქვს მოსავალი, თხრილებში ჩაყრილი-კი მხოლოდ მეხუთე-მეექვსე წელიწადს.

---

8. ვენახის გაზენება და მოვლა.

გადაბრუნებულს სავენახე მიწას ახალ გაზაფხულს დააყრიან ნაკელს, ახნავენ და მოასწორებენ. რამდენად უფრო მწირია, იმდენად მეტი ნაკელია საჭირო, მასთან ვაზისთვის ძლიერ კარგი სასუქია ნაცარიც, ჩვენში რომ უბრალოდ ჰყრიან. მასთან ძლიერ ზეთებს მკვირვე აყალო მიწებს ქვიშა და სილა, ესენი უნდა დააყაროთ და ახნათ.

ძირეულ ვაზის ჩაყრა შეიძლება როგორც ახალ გაზაფხულზედ ისე შემოდგომაზედ. უსაყოფა უნდა აარსიოთ ძლიერ კარგად ყოველმხრივ შედუღებული და ღონიერი ნამუქნები, უნდა დაუტოვოთ ერთი ღერწი და გასხლათ ერთ-ორ კვირტზედ, შეაკვეცოთ ოდნავ ფესვები და დარგათ წყებად ორმოებში. ნამუქნი ალაგი უნდა მოაქციოთ მიწის ზევით. ბევრად სჯობია, რომ ვაზები იყოს დარგულა მწკრივად (შაკებად), ვაზსა და ვაზს შორის არშინ-ნახევარზედ მანისა და წკაპსა და წკაპს შორის ორ არშინზედ ახლო დარგვა არ ვარგა; ასე რომ ერთ ქცევას ორი-ათასი-დგან ორი ათას ხუთას ძირამდე სჭირდება. ამით შემდეგ აღვილდება მუშაობა.

ვიმეორებ: ვენახში უნდა ღარგათ მსოფლად კარგად გახარებული, ღონიერი და ყოველ მხრივ კარგად შედუღებული ძირეული ნამუქნი, თუ გსურთ რომ კარგი ვენახი გააშენოთ, და თქვენმა შრომამ საყოფი გამოიღოს. სუსტსა და შეუდუღებელს ნამუქნებს კრიდეთ რთ-

გორც ჭინსა და არამც და არამც მით არ გააშენოთ ვენახები; წარადის მეტს ვერას ნახავთ და ბოლოს ბევრს იხანებთ. მეტი დახარჯეთ, კარგი ღონიერი ნამუყებთა შეიძინეთ და კარგი ვენახი-კი გააშენეთ. ცოტა იყოს, მაგრამ კარგი-კი!.. ძირეულ ნამყენს, იკოდეთ კარგი არჩევა უნდა. მე შევნიშნე, რომ ზოგი საჩქოლეს პატრონი მუშტარს აძლევს ხშირად უვარგისს, გლახად შედუღებულს ნამყენს, ამით-კი შეჰყავს იგი შეცდომაში და დიდ ზარალში. ამ უსინდისო მოქმედებას უნდა ვიაქციოს ყურადღება პრესამ და ადგილობრივმა მთავრობამ და აღეკრძალოს იგი სასტიკად. ვენახი უნდა იყოს კარვად შეკავებული, რომ არაფერი შევიდეს, (ვენახში საქონელი, ე. ი. ხვადავი არასოდეს არ უნდა შეუშვათ, ძლიერ აფუქებს). ვაზებს უნდა მიესოს ხარდანი (ქიგო), იმავე ან მეორე წელიწადს იზამს ნიშანს, მეორე-მესამე წელს ცოტა მოსავალიც გეჰქნებათ, მეოთხე წელს-კი ვაზი საკმაოდ დასრულდება და კარგ მოსავალსაც მოგცემთ. მშრალს ფერდობ მიწებზედ უმჯობესია ვაზი გაისხლას დაბლა; ნესტიან, ვაკე მიწებზედ-კი მაღლა გასხლული ვაზი აჯობებს.

ვენახი ზაფხულში სამჯერ-ოთხჯერ მაინც უნდა გაითოხნოს და გაიწმინდოს ბალახ-ბუღალახისაგან, რომელნიც ახშობენ ვაზს და არ ამწიფებენ კარვად ყურძენს. მოვლა და სისუფთავე ვაზს ძლიერ უყვარს. სავენახე მიწის გადაბრუნებას ის მნიშვნელობა აქვს

ეგრეთვე, რომ სპობს გლახა ბალახებს. მასთან ვენახს ორჯელ მიინც უნდა უწამლოთ შაბიანით, რომ მოაშორეთ ობი და ქრაქი, ეგრეთვე ნაცრის წინააღმდეგ წამლობენ გოგირდით. მასთან როცა ყურძენი შეთვალებას იწყებს ძლიერ კარგია იმ დროს ლერწებს წააქრიდეთ წვერებს. ამ რიგად მტევნები უფრო დამსხვილდება და უკეთ დამწიფდება. გამოარჩევა და ნამკვრეების (ყლორტების) მოცილება ეგრეთვე დიდათ რგებს ვაზებს.

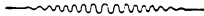
დაბოლოს უნდა ვსთქვა, რომ ამ წიგნაკში ვეცადე მოკლედ და გასაგები ენით ამეხსნა მუშა ხალხისთვის ამერიკული ვაზით ვენახის გაშენება; რამდენად შევასრულე ეს საქმე მკითხველისთვის მიმინდვია. უნდა ითქვას კი, რომ ამ საგანზედ ხალხისთვის ჯერ არა-რა დაწერილა, მაშინ როდესაც საქიროება დიდია. მართალია ორი წლის წინად ბ. ვლ. სტაროსელსკიმ გამოსცა თ. ი. ანდრონიკაშვილის მიერ თარგმნილი წიგნაკი, სათაურით: მოკლე დარიგება ამერიკული ვაზის გაშენების შესახებ „ქუთ. გუბერნიაში“, მაგრამ უნდა აღვიაროთ, რომ სამწუხაროდ ეს შრომა სუსტია; იგი უსისტემოდაა შედგენილი, გაუვებარ ენით დაწერილი და მასთან შეცდომებიც შეჰპარვია. სწორედ ამიტომ ავიღეთ კალამი ხელში და ვიკისრეთ ეს მცირე შრომა.

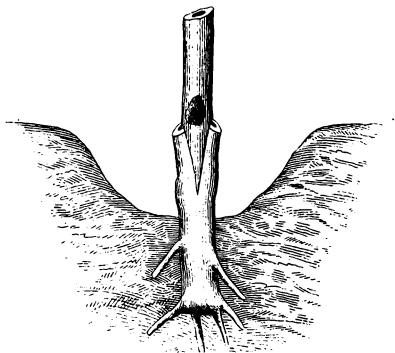
ფილოქსერამ მოსპო აუარება ვენახები მთელს ევროპაში. დღეს ერთად-ერთ საშუალებად მიჩნეულია ამერიკული ვაზები და ჭიბრიდები; ამათებზედ მყინან ევროპიელნი თავიანთ ვაზებს, ამით აშენებენ ვენახებს, ამით ებრძვიან ფილოქსერას. ჩვენშიაც ერთად ერთ საშუალებად ამერიკული ვაზებია მიჩნეული. გამოცდილებამ გვაჩვენა, რომ მათზედ დამყინილი ევროპიული და ჩვენი ვაზები კარგად უძლებენ ფილოქსერას და იძლევიან ბევრად უკეთესს მოსავალს და უკეთესს ღვინოს. ამ რიგად ამერიკულმა ვაზებმა განაახლეს საყოველთაოდ მევენახობა. ფილოქსერა შეიქნა ყველგან და მეტადრე ჩვენში მარგებელ ჭირად; უამისოდ ჩვენ არ ვიზამდით ამდენ ხარჯს და არ გავაშენებდით ვენახებს ამერიკულ ვაზებზედ; ახლა-კი გლეხი თუ აზნაური, მღვდელი თუ თავადი, მდიდარი თუ ღარიბი ყველანი ძალა-უნებურად ვაშენებთ ამ რიგად ვენახებს, რადგან სხვა საშუალება არაა.

მაშ, ძმებო, მოვჰკიდოთ შრომას ხელი, ნუ დავერიდებით ნურათფერ ხარჯს, გადვირჩინოთ თავი ფილოქსერიდან, გადავაბრუნოთ მიწები და შევჰქნათ ამერიკულ ვაზით ახალი ვენახები! იცოდეთ, რომ მეღვინეობას ჩვენში დიდი მომავალი ელის, რადგან მთელი რუსეთი ჩვენი მუშტარი გახდება; იცოდეთ

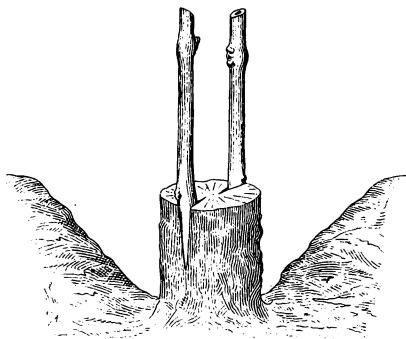
რომ მხოლოდ მევენახობა-მელვინეობით გადურჩება
სიღარიბე-გაჭირვებას მთელი ზემო-იმერეთი და სა-
ქართველოს სხვა კუთხენი. მაშ ისევ შრომას ხელი,
ძმებო, ვიშრომეთ, ვიმხნეოთ და ჩვენია მომავალი!

მერწმუნეთ, ვინც რომ იშრომა,
ბოლო მას გაუტანია!...

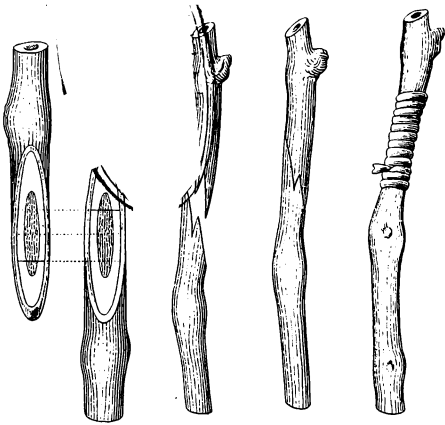

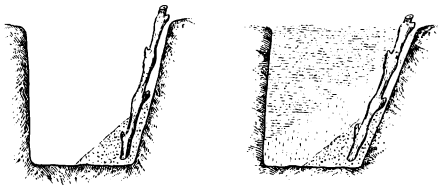
სურათი 1.

სურათი 2.

სურ.3. სურ.4. სურ.5. სურ.6.

სურათი 7.

ფანსი მკითხველს

189